

Народне мистецтво - пошук ілюстрацій

Підготувала Любов Волинець

Важливою стороною виставок, доповідей, статей чи окремих видань на тему народного мистецтва є ілюстративне доповнення. Графічні зображення - рисунок, малюнок, фотографія, (а ще краще - фотографії із давніх видань) - передають інформацію більш вражаючою і справляють глибше враження і розуміння, ніж опис словами. Добре підтверджує цю істину відоме прислів'я: "Одна картина варта тисячі слів".

Іноді важко підшукати потрібні і відповідні ілюстрації, і тому часто уживаємо одні і ті самі графічні зображення, бо немає інших. Часто у таких випадках тема ілюстрації є з'ясована, проте джерело їхнього походження не подано. Цілком імовірно, що тих, які безпосередньо копіювали зображення із різних джерел, не цікавило їхнє оригінальне походження.

У нашому Музеї і Бібліотеці знаходиться унікальне видання 1914 року, в якому є багато чорно-білих і кольорових фотографій -- зразків народного мистецтва.

Ілюстрації із цього розкішного великого формату альбому вживались у різних виданнях упродовж багатьох років і використовуються надалі. Альбом цей, під назвою *Русское народное искусство на второй Всероссийской выставке в Петрограде в 1913 г.*, був виданий російською і французькою мовами 1914 року в Петрограді. Головний редактор - українець - Адріян Вікторович Прахов (1846-1916) був відомим мистецьким істориком та критиком. На щастя, Прахов у кінці 1880-тих років зробив копії унікальних фресок Михайлівського Золотоверхого Монастиря. Оригінали і сам монастир були знищені сталінським режимом у 1934 році.

Увесь матеріал у цьому альбомі, як опис, так і ілюстрації, був на основі Другої Всеросійської виставки народного мистецтва, яка відбулася 1913 року в маєстатичних залах імператорських ботанічних садів у Петрограді. Виставочні павільйони були вщерть наповнені зразками народного мистецтва, творами домашнього кустарного вироб-

ництва, приватних та організованих земствами майстерень. Експонати включали ікони, текстилі, вишивки, церковні гапті, килими, кераміку, ювелірні зразки, меблі, дерев'яну різьбу, іграшки, металеві роботи, вибійки, тощо. Виставка включала в себе експонати виготовлені як представниками російського народу, так і представниками інших народів, як підлеглих, так і тих, що належали до Російської імперії, таких як українці, поляки, фіни, курди, дагестанці, кавказці та ін. Організатори виставки, бажаючи зберегти і задокументувати ці надзвичайні досягнення, рішили видати цей альбом. На відкриття виставки була запрошена вся петербургська аристократія та впливові державні особи. Багато з експонатів через свою особливу якість та високі мистецькі ознаки було продано першого дня. На другому місці, щодо чисельності після російських експонатів були зразки українського народного мистецтва. Редактор альбому включив багато фотографій та кольорових зображень українсь-

ких експонатів та їх творців.

Зразки українського народного мистецтва, які представлялись на виставці, були виконані майстрами із Полтавщини, Чернігівщини, Київщини та Східного Поділля. Між ними були народні вишивки та церковні гапті, різноманітні текстилі, килими, кераміка, різьблені меблі, шкіряні кожухи, вибійки, забавки і лялькова сцена полтавського народного весілля. Фотографії цих експонатів та майстрів - виконавців були включені у цей альбом. Саме ці фотографії служили і служать музейним експозиціям, каталогам та сучасним виданням із народного мистецтва як потрібний і бажаний ілюстративний матеріал.

На світлинах: приклади ілюстрацій з альбому *Русское народное искусство на второй Всероссийской выставке в Петрограде в 1913*

